राज्यसेवा / सरळसेवा / आरोग्य विभाग

स्पर्धा परीक्षा

चालू घडामोडी

(Special - Group B & C)

नोव्हेंबर - २०२५ (मासिक)

महत्वाचे मुद्दे

- राष्ट्रीय
- विधेयक
- महत्वाच्या नियुक्त्या
- पोर्टल
- योजना सारांश
- महत्वाचे वन लाईनर
- महाराष्ट्र विशेष
- खेळ

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

संचालक - सुरेश नारायण कुंभार

@mpscshorts +917720039454 www.mpscshort.in

आठवा वेतन आयोग

केंद्रीय मंत्रिमंडळाने **२८ ऑक्टोबर २०२५** रोजी आठव्या वेतन आयोगाच्या **कार्यकक्षेला (Terms of Reference - ToR) मंजुरी** दिली आहे. हा निर्णय सुमारे ५० लाख केंद्रीय कर्मचारी आणि ६९ लाख निवृत्ती वेतनधारकांसाठी महत्त्वपूर्ण आहे, कारण यामुळे त्यांच्या वेतन, भत्ते आणि पेन्शनमध्ये सुधारणा करण्याचा मार्ग मोकळा झाला आहे.

सविस्तर माहिती:

- **मंजुरीची तारीख:** केंद्रीय मंत्रिमंडळाने (पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या अध्यक्षतेखाली) २८ ऑक्टोबर २०२५ रोजी आठव्या वेतन आयोगाच्या कार्यकक्षेला मंजुरी दिली.
- **आयोगाची रचना:** हा आयोग एक तात्पुरती संस्था असेल, ज्यात एक अध्यक्ष, एक अर्धवेळ सदस्य आणि एक सदस्य-सचिव.
- **अध्यक्ष:** सर्वोच्च न्यायालयाच्या माजी न्यायाधीश **न्यायमूर्ती रंजना प्रकाश देसाई** यांची आयोगाच्या अध्यक्षपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- **इतर सदस्य:** यामध्ये आयआयएम बेंगळुरूचे प्राध्यापक पुलक घोष (अर्धवेळ सदस्य) आणि पेट्रोलियम सचिव पंकज जैन (सदस्य-सचिव) यांचा समावेश आहे.
- **शिफारसींची मुदत:** आयोगाला त्याच्या स्थापनेच्या तारखेपासून **१८ महिन्यांच्या आत** आपल्या शिफारसी सादर करणे बंधनकारक आहे.
- **अंमलबजावणीची अपेक्षित तारीख:** आठव्या वेतन आयोगाच्या शिफारसी **१ जानेवारी २०२६** पासून लागू होण्याची शक्यता आहे.
- **विचारात घेण्याचे घटक:** शिफारसी करताना आयोग देशाची आर्थिक स्थिती, राजकोषीय विवेक आणि विकासात्मक खर्चासाठी संसाधनांची उपलब्धता लक्षात घेईल.
- **संभाव्य वेतनवाढ:** सुरुवातीच्या अहवालानुसार, फिटमेंट फॅक्टर आणि महागाई भत्ता (DA) विलीनीकरणामुळे केंद्रीय कर्मचाऱ्यांच्या वेतनात सुमारे ३०-३५% वाढ होण्याची अपेक्षा आहे.

उत्तर प्रदेश राज्यात 76 व्या जिल्ह्याची घोषणा करण्यात आली आहे.

सविस्तर माहिती:

- **जिल्ह्याचे नाव:** या नवीन जिल्ह्याचे नाव उत्तर प्रदेशचे दिवंगत माजी मुख्यमंत्री कल्याण सिंह यांच्या सन्मानार्थ **'कल्याण सिंह नगर'** असे ठेवण्यात येणार आहे.

- **भौगोलिक रचना:** हा प्रस्तावित जिल्हा
 अलिगड (Aligarh) आणि **बुलंदशहर (Bulandshahr)** जिल्ह्यांच्या काही भागांना
 (मुख्यतः अतरौली आणि गंगिरी तहसील अलिगडमधून, तर दिबाई तहसील बुलंदशहरमधून)
 एकत्रित करून बनवला जाईल.
- **प्रशासकीय हेतू:** हा निर्णय केवळ कल्याण सिंह यांच्या योगदानाला आदरांजली वाहण्यासाठीच नाही, तर या भागातील प्रशासकीय कार्यक्षमता आणि सुशासन सुधारण्यासाठी देखील घेण्यात आला आहे.
- **सध्याची स्थिती:** सध्या, उत्तर प्रदेशात ७५ जिल्हे आहेत. नवीन जिल्हा निर्मितीची ही केवळ **प्रक्रिया (process)** सुरू झाली आहे; जिल्हा दंडाधिकारी (DM) आणि इतर संबंधित अधिकाऱ्यांना सर्वेक्षण करून सविस्तर अहवाल सादर करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत. मंत्रिमंडळाची अंतिम मंजुरी आणि प्रशासकीय तयारीनंतरच या जिल्ह्याचे औपचारिक उद्घाटन होईल.

▪ भारत आणि आसियान संबंध

यांच्यातील सहकार्य दर्शवण्यासाठी अनेक वर्षांना विशेष नावे देण्यात आली आहेतदोन्ही बाजूंच्या संबंधांना :अधिक दृढ करण्याच्या प्रयत्नांचा हा एक भाग आहे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 2026 वर्ष आसियान-भारत सहकार्य वर्ष म्हणून घोषित केले.

२०२२: आसियान-भारत मैत्री वर्ष (ASEAN-India Friendship Year)

- **उद्देश:** २०२२ मध्ये भारत आणि आसियान यांच्यातील राजनैतिक संबंधांना ३० वर्षे पूर्ण झाली. हा ऐतिहासिक टप्पा साजरा करण्यासाठी, या वर्षाला **आसियान-भारत मैत्री वर्ष** म्हणून घोषित करण्यात आले होते.
- **परिणाम:** या काळात, भारत आणि आसियानने आपली भागीदारी 'व्यापक धोरणात्मक भागीदारी' (Comprehensive Strategic Partnership) च्या पातळीवर नेली.

२०२५: आसियान-भारत पर्यटन वर्ष (ASEAN-India Tourism Year)

- **उद्देश:** २०२५ हे वर्ष **आसियान-भारत पर्यटन वर्ष** म्हणून साजरे केले जाणार आहे, ज्याचा मुख्य लक्ष्य पर्यटन क्षेत्रातील सहकार्य वाढवणे हा आहे.
- **उपक्रम:** यामध्ये संयुक्त मार्केटिंग मोहीम, क्रूझ पर्यटन आणि व्यावसायिक देवाणघेवाण यांसाठी निधी उभारणे समाविष्ट आहे.
- **घोषणा:** २४ ऑक्टोबर २०२५ रोजी झालेल्या २२ व्या आसियान-भारत शिखर परिषदेदरम्यान, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी २०२६ हे वर्ष **आसियान-भारत सागरी सहकार्य वर्ष** म्हणून साजरे करण्याची घोषणा केली.

- **उद्देश:** या घोषणेचा उद्देश सागरी सुरक्षा, मानवतावादी सहाय्य, आपत्ती निवारण आणि 'निळी अर्थव्यवस्था' (Blue Economy) यांसारख्या क्षेत्रांमध्ये सहकार्य मजबूत करणे हा आहे.

आसियान-भारत संबंधांचा प्रवास

भारत आणि आसियानमधील संबंध कालांतराने अधिक घट्ट होत गेले:

- **१९९२:** भारत आसियानचा प्रादेशिक संवाद भागीदार (Sectoral Dialogue Partner) बनला.
- **१९९६:** भारताला पूर्ण संवाद भागीदार (Full Dialogue Partner) म्हणून दर्जा मिळाला.
- **२००२:** पहिले आसियान-भारत शिखर संमेलन आयोजित करण्यात आले.
- **२०१२:** भागीदारीला धोरणात्मक भागीदारीचा (Strategic Partnership) दर्जा मिळाला.
- **२०२२:** भागीदारीला व्यापक धोरणात्मक भागीदारीचा (Comprehensive Strategic Partnership) दर्जा मिळाला.

▪ भारतातील पहिल्या केबल सस्पेन्शन ग्लास ब्रिज चे नाव बजरंग सेतू असे आहे.

बजरंग सेतू बद्दल सविस्तर माहिती:

- **स्थान:** हा पूल **ऋषिकेश, उत्तराखंड** येथे बांधला जात आहे.
- **नदी:** हा पूल पवित्र **गंगा नदी**वर बांधला जात आहे.
- **वैशिष्ट्य:** हा भारतातील पहिला केबल-सस्पेन्शन ग्लास फ्लोअर ब्रिज असेल, म्हणजेच पुलाच्या मधला काही भाग काचेचा असणार आहे, ज्यामुळे पर्यटकांना नदीचे स्पष्ट दृश्य दिसेल.
- **जुना पूल:** हा नवीन पूल प्रसिद्ध असलेल्या पण आता कमकुवत झालेल्या **'लक्ष्मण झुला'** पुलाला पर्याय म्हणून बांधला जात आहे. लक्ष्मण झुला हा पूल १९२९ मध्ये बांधण्यात आला होता आणि सुरक्षिततेच्या कारणास्तव २०१९ मध्ये वाहतुकीसाठी बंद करण्यात आला.
- **उद्देश:** या पुलामुळे ऋषिकेशमधील पर्यटन आणि कनेक्टिव्हिटी वाढेल, तसेच लक्ष्मण झुला बंद झाल्यामुळे होणारी गैरसोय दूर होईल.

▪ भारताच्या सर्वात वजनदार दळणवळण उपग्रहाचे नाव CMS-03* आहे.

भारताच्या सर्वात वजनदार दळणवळण उपग्रहाचे नाव CMS-03 आहे, ज्याला GSAT-7R असेही ओळखले जाते. हे उपग्रह भारतीय नौदलासाठी अत्यंत महत्त्वाचे आहे आणि त्याचे यशस्वी प्रक्षेपण LVM3-M5 या रॉकेटने करण्यात आले.

- **वजन:** या उपग्रहाचे वजन ४,४१० किलोग्रॅम आहे, ज्यामुळे तो आतापर्यंतचा सर्वात वजनदार दळणवळण उपग्रह ठरला आहे.
- **मिशन:** हा उपग्रह भारतीय नौदलाला सागरी क्षेत्रात लांब पल्ल्याच्या दळणवळणासाठी मदत करेल.

▪ एअर क्वालिटी इंडेक्स - 2025

एअर क्वालिटी इंडेक्स (AQI) रँकिंगनुसार, नोव्हेंबर २०२५ पर्यंत **तामिळनाडू राज्यातील अरियालुर (Ariyalur)** हे भारतातील सर्वात स्वच्छ शहर म्हणून घोषित करण्यात आले आहे, ज्याचा AQI केवळ १३ होता.

एअर क्वालिटी इंडेक्स (AQI) नुसार: सर्वात स्वच्छ शहर (नोव्हेंबर २०२५ पर्यंत):

अरियालुर (तामिळनाडू), AQI १३.

- **इतर स्वच्छ शहरे:** या यादीत तामिळनाडू आणि ईशान्येकडील अनेक शहरांचा समावेश आहे, जसे की तंजावुर, शिलाँग आणि तिरुनेलवेली.

एअर क्वालिटी इंडेक्स (AQI) 2025 नुसार, पुणे शहर हे भारतातील सर्वात स्वच्छ शहरांपैकी एक म्हणून ओळखले जात आहे, ज्याचा AQI 51 आहे. जरी हे शहर 'समाधानकारक' श्रेणीमध्ये येत असले तरी, वायुप्रदूषण रोखण्यासाठी केलेल्या प्रयत्नांमुळे हे शक्य झाले आहे. या सुधारणेमुळे, २०२०-२१ मध्ये देशातील १३० शहरांमध्ये पुणे शहर २३ व्या स्थानावरून आता १० व्या स्थानावर आले आहे.

- **पुण्याची सुधारलेली स्थिती:** केंद्र सरकारच्या स्वच्छ वायू सर्वेक्षण २०२५ मध्ये पुणे १० व्या स्थानावर आहे. मागील वर्षी हे शहर २३ व्या स्थानावर होते.
- **कारण:** महानगरपालिकेच्या विविध उपक्रमांमुळे शहरातील प्रदूषणावर नियंत्रण मिळवण्यात यश आले आहे आणि हवेच्या गुणवत्तेत सकारात्मक बदल झाला आहे.
- **AQI:**
  - पुण्याचा AQI ५१ आहे, जो 'समाधानकारक' श्रेणीत येतो.
  - ०-५० चा AQI 'उत्तम' मानला जातो, तर ५१ ते १०० 'समाधानकारक' श्रेणीत येतो.
- **इतर:**
  - २०२५ मध्ये, इतर प्रमुख शहरांमध्ये मुंबईचा AQI ६० आणि नाशिकचा AQI ६३ आहे.

▪ "उद्भव उत्सव 2025" - मध्यप्रदेश

थोडक्यात माहिती:

- **स्थळ:** ग्वाल्हेर, मध्य प्रदेश.
- **उद्देश:** या महोत्सवाचा मुख्य उद्देश देशभरातील आणि विदेशातील विविध संस्कृतींना एकाच व्यासपीठावर आणून कला आणि साहित्याचा प्रचार करणे हा आहे.
- **सहभाग:** यामध्ये केवळ भारतीयच नव्हे, तर इतर देशांचे प्रतिनिधी आणि कलाकार देखील मोठ्या संख्येने सहभागी होतात.

- **स्वरूप:** या उत्सवात नृत्य, संगीत, नाट्य, चित्रकला आणि साहित्य यांसारख्या विविध कला प्रकारांचे सादरीकरण आणि स्पर्धा आयोजित केल्या जातात.
- **महत्त्व:** हा महोत्सव कलाकारांना आपली प्रतिभा दाखवण्याची संधी देतो आणि सांस्कृतिक देवाणघेवाणीसाठी एक महत्त्वाचे व्यासपीठ म्हणून काम करतो.

प्रो कबड्डी लीग 2025

मूलभूत माहिती:

- **स्पर्धेचे नाव:** विवो प्रो कबड्डी लीग (Vivo Pro Kabaddi League).
- **हंगाम:** ११ वा हंगाम (Season 11).
- **सुरुवात:** ऑक्टोबर २०२५
- **आयोजक:** मशाल स्पोर्ट्स (Mashaal Sports).
- **स्वरूप:** ही एक फ्रँचायझी-आधारित व्यावसायिक लीग आहे, ज्यामध्ये भारतातील विविध शहरांचे प्रतिनिधित्व करणारे संघ खेळतात.

सहभागी संघ (Teams):

या हंगामात एकूण १२ संघ सहभागी झाले आहेत. त्यांची नावे खालीलप्रमाणे आहेत:

1. बेंगळुरू बुल्स (Bengaluru Bulls)
2. दबंग दिल्ली के.सी. (Dabang Delhi K.C.)
3. गुजरात जायंट्स (Gujarat Giants)
4. हरियाणा स्टीलर्स (Haryana Steelers)
5. जयपूर पिंक पँथर्स (Jaipur Pink Panthers)
6. पाटणा पायरेट्स (Patna Pirates)
7. पुणेरी पलटण (Puneri Paltan)
8. तमिळ थलायव्हाज (Tamil Thalaivas)
9. तेलुगू टायटन्स (Telugu Titans)

10.यू मुंबा (U Mumba)

11.यू.पी. योद्धा (U.P. Yoddha)

12.बंगाल वॉरियर्स (Bengal Warriors)

महत्त्वाचे परीक्षाभिमुख मुद्दे:

- **सर्वाधिक वेळा विजेतेपद: पाटणा पायरेट्स** (Patna Pirates) यांनी सर्वाधिक ३ वेळा प्रो कबड्डी लीगचे विजेतेपद पटकावले आहे.
- **स्पर्धेचा इतिहास:** प्रो कबड्डी लीगची सुरुवात २०१४ मध्ये झाली.
- **महाराष्ट्र प्रतिनिधित्व:** या लीगमध्ये महाराष्ट्राचे प्रतिनिधित्व करणारे दोन संघ आहेत: **पुणेरी पलटण** आणि **यू मुंबा**.

२०२५ हंगामातील अपेक्षित प्रश्न (Potential Questions for)

- **विजेता संघ: दबंग दिल्ली**
- **उपविजेता संघ: पुणेरी पलटण**
- **अंतिम सामना:** ३१ ऑक्टोबर २०२५ रोजी दिल्लीतील त्यागराज स्टेडियमवर खेळला गेला.
- **निकाल:** एका रोमांचक सामन्यात, दबंग दिल्लीने पुणेरी पलटणचा ३१-२८ च्या फरकाने पराभव करून विजेतेपद पटकावले.
- **विशेष:** दबंग दिल्लीने दुसऱ्यांदा हे विजेतेपद जिंकले आहे.

युनेस्को - सर्जनशील शहरांची "गॅस्ट्रोनॉमी" श्रेणी.

युनेस्कोच्या सर्जनशील शहरांच्या नेटवर्कमध्ये (UNESCO Creative Cities Network - UCCN) **"गॅस्ट्रोनॉमी" (Gastronomy)** या श्रेणी अंतर्गत भारतामधील दोन शहरांचा समावेश करण्यात आला आहे.

"गॅस्ट्रोनॉमी" श्रेणी म्हणजे काय?

गॅस्ट्रोनॉमी म्हणजे केवळ अन्न शिजवणे नव्हे, तर खाद्यसंस्कृतीचा इतिहास, पाककला, स्थानिक परंपरा आणि खाद्यपदार्थांशी निगडित कला यांचा अभ्यास. या श्रेणीत समा वेश होण्यासाठी, शहराने आपल्या समृद्ध पाककृती

परंपरा, स्थानिक सामग्रीचा वापर, खाद्यपदार्थांचे शिक्षण आणि खाद्यसंस्कृतीच्या माध्यमातून समुदायाला एकत्र आणण्याची क्षमता दर्शवणे आवश्यक आहे.

भारतातील शहरे:

CITIES OF GASTRONOMY

१. हैदराबाद (तेलंगणा) - २०१९ पासून:

- **प्रवेश वर्ष:** २०१९ मध्ये

हैदराबादचा या यादीत समावेश झाला.

- **वैशिष्ट्ये: समृद्ध इतिहास:** हैदराबादची खाद्यसंस्कृती शतकानुशतके जुनी असून, येथे मुघल आणि तेलुगू खाद्यपदार्थांचा अनोखा संगम दिसून येतो.
    - **प्रसिद्ध पदार्थ:** हैदराबादी बिर्याणी, हलीम, कबाब आणि निहारी यांसारख्या पदार्थांसाठी हे शहर जगभरात ओळखले जाते.
    - **सांस्कृतिक कार्यक्रम:** रमजान आणि बथुकम्मा यांसारख्या सणांमध्ये

हैदराबादची खाद्यसंस्कृती केंद्रीय भूमिकेत असते, ज्यामुळे येथील गॅस्ट्रोनॉमी परंपरेला बळकटी मिळते.

२. लखनौ (उत्तर प्रदेश) - २०२५ पासून:

- **प्रवेश वर्ष:** ३१ ऑक्टोबर २०२५ रोजी उझबेकिस्तानमधील समरकंद येथे झालेल्या युनेस्कोच्या ४३व्या परिषदेत लखनौला या श्रेणीत समाविष्ट करण्यात आले.
- **वैशिष्ट्ये: अवधी पाककला:** लखनौची ओळख तिच्या अवधी (Awadhi) पाककलेमुळे आहे, ज्यात गिलावत कबाब, बिर्याणी आणि कोरमा यांसारख्या पदार्थांचा समावेश आहे.
    - **नाफासत आणि नजाकत:** लखनौच्या खाद्यसंस्कृतीमध्ये 'नाफासत' (नाजूकपणा) आणि 'नजाकत' (सुसंस्कृतपणा) दिसून येतो, जिथे कमी मसाले आणि परिपूर्णतेवर भर दिला जातो.
    - **पाककलेचा वारसा:** लखनौच्या गॅस्ट्रोनॉमीला नवाबांचा इतिहास आणि येथील समृद्ध सांस्कृतिक वारसा लाभलेला आहे, ज्यामुळे येथील प्रत्येक पदार्थ एक वेगळीच कहाणी सांगतो.

थोडक्यात, युनेस्कोची 'गॅस्ट्रोनॉमी' श्रेणी ही एखाद्या शहराच्या पाककलेच्या परंपरेला आणि खाद्यसंस्कृतीला जागतिक स्तरावर मान्यता देते. भारतात या श्रेणीत हैदराबाद आणि लखनौ या दोन शहरांचा समावेश आहे

▪ रामसर स्थळ – भारत

२०२५ पर्यंतच्या आकडेवारीनुसार, भारतात एकूण **९४ रामसर स्थळे** आहेत. तामिळनाडूमध्ये सर्वाधिक, म्हणजेच २० रामसर स्थळे आहेत.

रामसर स्थळे म्हणजे काय?

रामसर स्थळे म्हणजे आंतरराष्ट्रीय महत्त्व असलेल्या पाणथळ जागा. १९७१ मध्ये इराणमधील रामसर शहरात **'कन्व्हेन्शन ऑन वेटलँड्स'** या आंतर-सरकारी करारावर स्वाक्षरी झाली. या करारांतर्गत, पाणथळ जागांचे संवर्धन आणि त्यांचा योग्य वापर करण्यासाठी जागतिक स्तरावर प्रयत्न केले जातात. भारताने १९८२ मध्ये या करारावर स्वाक्षरी केली.

महाराष्ट्रातील रामसर स्थळे

- **लोणार सरोवर**

: महाराष्ट्राच्या बुलढाणा जिल्ह्यातील हे सरोवर उल्कापिंडाच्या आघातामुळे तयार झाले आहे. २०२० मध्ये याचा रामसर स्थळांच्या यादीत समावेश करण्यात आला.

- **नंदूर मधमेश्वर**

: नाशिक जिल्ह्यातील हे पाणथळ ठिकाण **'महाराष्ट्राचे भरतपूर'** म्हणून ओळखले जाते. २०२० मध्ये हे महाराष्ट्रातील पहिले रामसर स्थळ बनले.

- **ठाणे खाडी (Thane Creek)**

: ठाणे खाडीला खारफुटीची (mangroves) जंगले आणि स्थलांतरित पक्ष्यांसाठी महत्त्वाचे ठिकाण असल्यामुळे रामसर स्थळाचा दर्जा मिळाला आहे.

२०२५ मध्ये नवीन रामसर स्थळे

ऑक्टोबर २०२५ पर्यंत, भारतात ९४ रामसर स्थळे होती. २०५ मध्ये समाविष्ट झालेल्या काही नवीन स्थळांमध्ये:

- **बिहारमधील** गोगबील तलाव, गोकुळ जलशय आणि उदयपूर झील.
- **राजस्थानमधील** खिचन वेटलँड आणि मेनार वेटलँड कॉम्प्लेक्स.

स्पर्धा परिक्षा
स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र
ध्येयवेड्या स्पर्धकांना समर्पित ..

रामसर स्थळांचे महत्त्व

- **जैविक विविधता:** ही स्थळे अनेक प्रजातींसाठी, विशेषतः स्थलांतरित पक्षी, मासे आणि उभयचरांसाठी महत्त्वाची अधिवासे प्रदान करतात.
- **पूर नियंत्रण:** पाणथळ जागा पुराचे पाणी शोषून घेतात आणि नियंत्रणात ठेवतात.
- **पाणी शुद्धीकरण:** त्या नैसर्गिकरित्या पाणी शुद्ध करण्याचे कार्य करतात.
- **रोजगार:** मासेमारी, पर्यटन आणि शेती यांसारख्या स्थानिक उपजीविकेसाठी आधार देतात.
- **हवामान बदल:** कार्बन साठवून ठेवण्यास आणि हवामान बदलाचा प्रभाव कमी करण्यास मदत करतात.

▪ युरोपियन बुद्धिबळ क्लब कप २०२५ मधील कामगिरी.

गुकेश डी

- **संघाचे नाव:** गुकेशने 'सुपरचेस' (Super Chess) या संघाचे प्रतिनिधित्व केले.
- **पदक:** त्याने संघासाठी तसेच **बोर्ड १ वर वैयक्तिक सुवर्णपदक** जिंकले.
- **विशेष:** गुकेशच्या नेतृत्वाखाली सुपरचेस संघाने स्प र्धेत अपराजित राहून विजेतेपद पटकावले.

दिव्या देशमुख

- **संघाचे नाव:** दिव्याने महिलांच्या स्पर्धेत 'सर्कल डी'एचेक्स डी मोंटे-कार्लो' (Cercle d'échecs de Monte-Carlo) या संघासाठी खेळून विजेतेपद मिळवले.
- **पदक:** तिने संघासाठी तसेच **बोर्ड २ वर वैयक्तिक सुवर्णपदक** जिंकले.
- **विशेष:** दिव्याच्या संघानेही स्पर्धेत उ त्कृष्ट कामगिरी केली आणि महिलांच्या विभागात अजिंक्यपद मिळवले.

▪ महाराष्ट्र ऑलिम्पिक संघटना - अध्यक्ष अजित पवार.

महाराष्ट्र ऑलिम्पिक संघटनेच्या (Maharashtra Olymp ic Association - MOA) अध्यक्षपदी **अजित पवार** यांची सलग चौथ्यांदा (आणि एकूण पाचव्यांदा) निवड झाली आहे.

सविस्तर माहिती:

- **निवड:** ऑक्टोबर २०२५ मध्ये झालेल्या निवडणुकीत अजित पवार यांची पुन्हा एकदा अध्यक्षपदी निवड करण्यात आली.
- **कार्यकाळ:** त्यांची निवड पुढील चार वर्षांच्या कार्यकाळासाठी (२०२५ ते २०२९) झाली आहे.
- **अखंड वर्चस्व:** या निवडणुकीत त्यांच्या पॅनेलने संघटनेवर आपले निर्विवाद वर्चस्व कायम राखले. त्यांच्या विरोधात असलेले 'आम्ही ऑलिम्पियन' हे पॅनेल पराभूत झाले.
- **इतर निवड:** या निवडणुकीत भारतीय ऑलिम्पिक संघटनेच्या अध्यक्षा **पी. टी. उषा** यांनी देखील सहकार्यकारी सदस्य म्हणून निवडणूक लढवली आणि जिंकली.
- **महत्त्व:** अजित पवार यांच्या नेतृत्वाखाली महाराष्ट्र ऑलिम्पिक संघटना राज्यातील खेळांच्या विकासासाठी आणि खेळाडूंना प्रोत्साहन देण्यासाठी कार्यरत आहे.

▪ महाराष्ट्र राज्य सरकारने कुष्ठरोगाला 'नोटिफायबल डिसीज' म्हणून घोषित केले आहे.

सविस्तर माहिती:

- **उद्देश:** हा निर्णय कुष्ठरोगाचे निर्मूलन करण्याच्या आणि रुग्णांना लवकर शोधून त्यांच्यावर उपचार करण्याच्या उद्देशाने घेण्यात आला आहे.
- **अंमलबजावणी:** या निर्णयामुळे आता प्रत्येक आरोग्य संस्था, डॉक्टर, आणि पॅरामेडिकल स्टाफला कुष्ठरोगाचा रुग्ण आढळल्यास, त्याची माहिती त्वरित आरोग्य विभागाला देणे बंधनकारक झाले आहे.
- **निगरानी:** यामुळे सरकारला कुष्ठरोगाच्या रुग्णांवर अधिक प्रभावीपणे नजर ठेवता येईल आणि रोगाचा प्रसार रोखण्यासाठी उपाययोजना करता येतील.
- **आरोग्य कार्यक्रम:** महाराष्ट्र सरकार कुष्ठरोग निर्मूलनासाठी विविध कार्यक्रम राबवत आहे, जसे की 'मिशन कुष्ठरोग मुक्त महाराष्ट्र'.

दरवर्षी जानेवारी महिन्याच्या शेवटच्या रविवारी जागतिक कुष्ठरोग दिन साजरा केला जातो. भारतात हा दिवस ३० जानेवारी रोजी महात्मा गांधी यांच्या पुण्यतिथी दिवशी साजरा केला जातो.

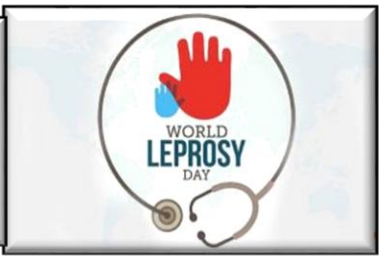

- **जागतिक उद्दिष्ट:** भारताचे आणि महाराष्ट्राचे कुष्ठरोग निर्मूलनाचे उद्दिष्ट गाठण्यासाठी (जागतिक स्तरावर प्रति १०,००० लोकसंख्येमागे १ पेक्षा कमी रुग्ण) हा निर्णय महत्त्वपूर्ण मानला गेला आहे.

हा एक महत्त्वाचा सार्वजनिक आरोग्य निर्णय आहे जो कुष्ठरुग्णांना लवकरात लवकर उपचार मिळवून देण्यास आणि समाजातून हा आजार मुळापासून काढून टाकण्यास मदत करेल.

---

67 या शब्दाला - डिक्शनरी डॉट कॉम ने 2025 वर्षातील सर्वोत्तम अंक म्हणून जाहीर केले.

सविस्तर माहिती:

- **निवडीचे कारण:** '६७' हा अंक प्रामुख्याने 'जनरेशन अल्फा' (Generation Alpha - Gen Alpha) आणि 'जनरेशन झेड' (Gen Z) पिढीमध्ये इंटरनेट आणि सोशल मीडियावर अपभाषा (slang) म्हणून खूप लोकप्रिय झाला आहे.
- **अर्थ:** या अंकाचा कोणताही निश्चित अर्थ नाही; तो सामान्यतः **'ठीक आहे' (OK), 'सहमती' (Agreement), किंवा 'कदाचित/बहुधा' (Perhaps/Maybe)** यांसारख्या अर्थांसाठी वापरला जातो.
- **वाढती लोकप्रियता:** २०२५ मध्ये या शब्दाचा (अंकाचा) शोध घेण्याचे प्रमाण (search volume) लक्षणीयरीत्या वाढले, ज्यामुळे Dictionary.com ने त्याची निवड केली.
- **सांस्कृतिक महत्त्व:** Dictionary.com ने नमूद केले आहे की, हा अंक भाषेच्या बदलत्या स्वरूपाचे आणि ऑनलाइन संस्कृतीच्या प्रभावाचे प्रतीक आहे, जिथे संवाद साधण्याचे नवीन आणि अमूर्त मार्ग उदयास येत आहेत.

गरीबी निर्मूलन करणारे भारतातील पहिले राज्य केरळ बनले आहे.

सविस्तर माहिती:

- **घोषणा:** केरळचे मुख्यमंत्री पिनाराई विजयन यांनी **१ नोव्हेंबर २०२५** रोजी राज्याच्या स्थापना दिनानिमित्त (केरळ पिरावी) विधानसभेच्या एका विशेष अधिवेशनात ही ऐतिहासिक घोषणा केली.
- **पार्श्वभूमी:** राज्याने चार वर्षांपूर्वी **'अत्यंत गरिबी निर्मूलन प्रकल्प' (Extreme Poverty Eradication Project - EPEP)** नावाचा एक महत्त्वाकांक्षी कार्यक्रम सुरू केला होता.

- **उपलब्धी:** या प्रकल्पांतर्गत, सुरुवातीला राज्यात ६४,००६ कुटुंबांना 'अत्यंत गरीब' म्हणून ओळखले गेले होते. या कुटुंबांना सरकार आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या समन्वित प्रयत्नांनी गरिबीतून बाहेर काढण्यात यश आले.
- **उपाययोजना:** या प्रकल्पात केवळ आर्थिक मदत दिली गेली नाही, तर या कुटुंबांना अन्नसुरक्षा, निवाऱ्याची व्यवस्था, आरोग्य सेवा आणि उपजीविकेची साधने उपलब्ध करून देण्यावर लक्ष केंद्रित करण्यात आले.
- **राजकीय प्रतिक्रिया:** या घोषणेचे सत्ताधारी पक्षाने ऐतिहासिक यश म्हणून स्वागत केले असले, तरी विरोधी पक्षाने मात्र 'हॉलॉ प्रोक्लेमेशन' (पोकळ घोषणा) म्हणून प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले आहे.

▪ डिक चेनी यांचे निधन. (अमेरिका देशाचे माजी उपाध्यक्ष.)

- **निधन:** डिक चेनी यांचे निधन नोव्हेंबर २०२५ रोजी ८४ व्या वर्षी झाले.
- **कारण:** न्यूमोनिया आणि हृदय व रक्तवाहिन्यासंबंधी गुंतागुंतांमुळे त्यांचे निधन झाले.
- **पद:** त्यांनी २००१ ते २००९ पर्यंत अमेरिकेचे ४६ वे उपाध्यक्ष म्हणून काम केले.

▪ इस्रो आणि नासाच्या पहिल्या संयुक्त उपग्रहाचे नाव NISAR असे आहे.

NISAR बद्दल सविस्तर माहिती:

- **पूर्ण नाव:** NISAR चे पूर्ण नाव **NASA-ISRO Synthetic Aperture Radar** असे आहे.
- **उद्देश:** हा एक पृथ्वी निरीक्षण उपग्रह (Earth Observation Satellite) आहे. पृथ्वीच्या परिसंस्थेतील बदल, बर्फाच्या चादरी कोसळणे, आणि नैसर्गिक संकटे (भूकंप, त्सुनामी, ज्वालामुखी, भूस्खलन) यांचा अभ्यास करणे हा त्याचा मुख्य उद्देश आहे.
- **वैशिष्ट्ये:**
  - हा उपग्रह अत्यंत प्रगत तंत्रज्ञानाचा वापर करून पृथ्वीची उच्च-रिझोल्यूशन छायाचित्रे घेईल.
  - तो **L-Band** (नासा पुरवते) आणि **S-Band** (इस्रो पुरवते) या दोन वेगवेगळ्या फ्रिक्वेन्सीचे रडार (SAR - Synthetic Ap erture Radar) वा परणार आहे.
  - तो दर १२ दिवसांनी संपूर्ण पृथ्वीचा नकाशा तयार करेल.

- **प्रक्षेपण:** हा उपग्रह २०२५ मध्ये भारताच्या सतीश धवन अंतराळ केंद्रातून (Satish Dhawan Space Centre - SDSC), श्रीहरिकोटा येथून, **GSLV Mk II** रॉकेटच्या मदतीने प्रक्षेपित करण्यात आला.
- **महत्त्व:** हा जगातील सर्वात महागड्या पृथ्वी इमेजिंग उपग्रहांपैकी एक आहे आणि भारत-अमेरिका अंतराळ सहकार्यातील एक महत्त्वाचा टप्पा मानला जातो.

▪ भारतातील दानशूर व्यक्तींच्या यादीत पहिल्या क्रमांकावर शिव नाडर आहेत.

एडलगिव्ह-हुरुन इंडिया फिलान्थ्रॉपी लिस्ट (EdelGive-Hurun India Philanthropy List) नुसार त्यांचे योगदान आणि इतर प्रमुख दानशूर व्यक्तींची यादी खालीलप्रमाणे आहे (आकडेवारी आर्थिक वर्ष २०२४-२०२५ या कालावधीतील आहे)

भारतातील दानशूर व्यक्तींची यादी २०२५

शिव नाडर यांनी सलग चौथ्यांदा (पाच वर्षांच्या कालावधीत) 'भारतातील सर्वाधिक दानशूर व्यक्ती' हे स्थान कायम राखले आहे.

क्रमांक	दानशूर व्यक्ती/कुटुंब	दान (Donation)	मुख्य क्षेत्र
१	**शिव नाडर आणि कुटुंब**	**₹ २,७०८ कोटी**	शिक्षण (Education)
२	**मुकेश अंबानी आणि कुटुंब**	**₹ ६२६ कोटी**	शिक्षण (Education)
३	**बजाज कुटुंब**	**₹ ४४६ कोटी**	शिक्षण (Education)
४	**कुमार मंगलम बिर्ला आणि कुटुंब**	**₹ ४४० कोटी**	आरोग्य सेवा (Healthcare)
५	**गौतम अदानी आणि कुटुंब**	**₹ ३८६ कोटी**	शिक्षण (Education)
६	**नंदन निलकेनी**	**₹ ३६५ कोटी**	इकोसिस्टम बिल्डिंग

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र
ध्येयवेड्या स्पर्धकांना समर्पित ..

- **2025 जागतिक शांतता आणि सुरक्षा नेतृत्व पुरस्कार - गुरुदेव श्री रविशंकर**

२०२५ चा जागतिक शांतता आणि सुरक्षा नेतृत्व पुरस्कार) Global Peace and Security Leadership Award 2025) गुरुदेव श्री श्री रविशंकर यांना प्रदान करण्यात आला आहे.

हा पुरस्कार त्यांना आंतरराष्ट्रीय शांतता आणि सुरक्षा तसेच विविध समुदायांमध्ये संवाद आणि सौहार्द निर्माण करण्यासाठी केलेल्या त्यांच्या अमूल्य कार्याबद्दल आणि नेतृत्वासाठी देण्यात आला आहे.

- **पुरस्काराचे महत्त्व:** हा पुरस्कार जागतिक स्तरावर शांतता प्रस्थापित करण्यासाठी, मानवी मूल्यांना प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि संघर्षग्रस्त भागात सामंजस्य आणण्यासाठी केलेल्या प्रयत्नांना मान्यता देतो.
- **श्री श्री रविशंकर यांचे कार्य:** त्यांनी 'आर्ट ऑफ लिव्हिंग' (Art of Living) संस्थेच्या माध्यमातून जगभरातील कोट्यवधी लोकांना तणावमुक्त आणि शांत जीवन जगण्यासाठी मार्गदर्शन केले आहे. तसेच, त्यांनी अनेक संघर्षग्रस्त क्षेत्रांमध्ये मध्यस्थी करून शांततेच्या वाटाघाटी यशस्वी केल्या आहेत.

- **सर्वात सुरक्षित शहर (Most Safe City):** अबू धाबीला २०२५ मध्ये नुम्बेओच्या गुन्हेगारी निर्देशांकात जगातील सर्वात सुरक्षित शहर म्हणून घोषित केले आहे.
- **सर्वात आनंदी शहर (Happiest City):** २०२५ च्या आनंदी शहरांच्या यादीत मुंबई पहिल्या क्रमांकावर आहे, (असे झी न्यूजच्या वृत्तानुसार आहे.)

- **बिहार विधानसभेचा निकाल**

बिहार विधानसभा निवडणूक २०२५ चे निकाल नुकतेच जाहीर झाले आहेत. राष्ट्रीय लोकशाही आघाडीने (NDA) स्पष्ट बहुमत मिळवून सरकार स्थापन केले आहे.

बिहार विधानसभा निवडणूक २०२५ निकाल (ऑक्टोबर-नोव्हेंबर २०२५):

- **एकूण जागा:** २४३
- **बहुमतासाठी आवश्यक जागा:** १२२

पक्षनिहाय निकाल आणि मिळालेल्या जागा:

आघाडी / पक्ष	मिळालेल्या जागा
राष्ट्रीय लोकशाही आघाडी (NDA)	१३२

भारतीय जनता पक्ष (BJP)	७६
जनता दल (युनायटेड) (JDU)	५४
इतर NDA मित्रपक्ष	०२
महागठबंधन (Grand Alliance/INDIA)	**१०३**
राष्ट्रीय जनता दल (RJD)	७४
भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस (INC)	१७
डावे पक्ष (Left Parties)	१२
इतर / अपक्ष	**०८**

- **विजेता:** राष्ट्रीय लोकशाही आघाडीने (NDA) १३२ जागा जिंकून बहुमत सिद्ध केले.
- **मुख्यमंत्री:** भारतीय जनता पक्षाचे (BJP) ज्येष्ठ नेते **सम्राट चौधरी** यांनी बिहारचे नवीन मुख्यमंत्री म्हणून शपथ घेतली आहे.
- **निकाल:** राष्ट्रीय जनता दल (RJD) हा सर्वाधिक जागा जिंकणारा पक्ष ठरला, परंतु सरकार स्थापन करू शकला नाही.

  बिहार राज्याची सर्वात तरुण आमदार मैथिली ठाकूर बनली आहे.

- **कॅनडा देशाने गोवरमुक्तीचा अधिकृत दर्जा गमावला आहे.**

गोवरमुक्तीचा दर्जा गमावण्यामागील कारणे

कॅनडाला २० वर्षे गोवरमुक्त देश म्हणून मान्यता मिळाली होती, परंतु २०१९ नंतर गोवरचे प्रमाण वाढल्यामुळे त्यांना हा दर्जा गमवावा लागला आहे.

- **पुन्हा संसर्ग वाढणे:** गोवरमुक्त देशाचा दर्जा कायम ठेवण्यासाठी आवश्यक असलेल्या मानकांचे कॅनडाने पालन न केल्यामुळे हा दर्जा गेला आहे. याचा अर्थ कॅनडामध्ये गोवरचे काही संसर्गजन्य प्रकार **स्थानिक स्तरावर (Endemic Transmission)** पुन्हा सुरू झाले आहेत.
- **लसीकरण दरात घट (Dip in Vaccination Rates):**
  - गोवरमुक्तीचा दर्जा टिकवून ठेवण्यासाठी **९५%** पेक्षा अधिक लोकसंख्येचे गोवरविरोधी लसीकरण (Measles, Mumps, and Rubella - MMR Vaccine) झालेले असणे आवश्यक असते.
  - कॅनडामध्ये **कोविड-१९ महामारीनंतर** आणि **लसीकरणाबद्दल पसरलेल्या गैरसमजांमुळे** (Vaccine Misinformation) गोवर लसीकरण दरात लक्षणीय घट झाली आहे. काही प्रांतांमध्ये हा दर ९०% च्या खाली आला आहे.
- **प्रवासाद्वारे येणारे संसर्ग:** इतर देशांमधून प्रवास करून आलेल्या लोकांमध्ये गोवरचे रुग्ण आढळले आणि लसीकरण न झालेल्या स्थानिक लोकांमुळे त्याचा प्रसार वाढला.

गोवरमुक्तीचा दर्जा म्हणजे काय ?

जागतिक आरोग्य संघटना (WHO) आणि पॅन अमेरिकन हेल्थ ऑर्गनायझेशन (PAHO) यांच्या मते, एखाद्या देशाला **गोवरमुक्त** तेव्हा घोषित केले जाते, जेव्हा तिथे सलग **१२ महिन्यांपेक्षा जास्त** कालावधीसाठी गोवरचा **स्थानिक (Endemic)** संसर्ग झालेला नसतो.

कॅनडामध्ये गोवरची काही प्रकरणे **स्थानिक साखळ्यांमध्ये** (Local Chains of Transmission) आढळून आल्यामुळे, त्यांना हा महत्त्वाचा दर्जा गमवावा लागला आहे.

या घटनेमुळे, सार्वजनिक आरोग्य अधिकारी पुन्हा एकदा लसीकरण कार्यक्रमांना चालना देण्यासाठी प्रयत्न करत आहेत.

गोवर हा रुबेला नावाच्या विषाणूमुळे होणारा एक संसर्गजन्य रोग आहे, जो श्वसन प्रणालीवर परिणाम करतो. याची लक्षणे ताप, खोकला, नाक वाहणे आणि डोळे लाल होणे ही आहेत, जी पुरळ येण्यापूर्वी दिसतात. हा आजार मुख्यत्वे लहान मुलांमध्ये होतो, पण मोठ्यांनाही होऊ शकतो आणि लसीकरण हा याला प्रतिबंध करण्याचा प्रभावी मार्ग आहे.

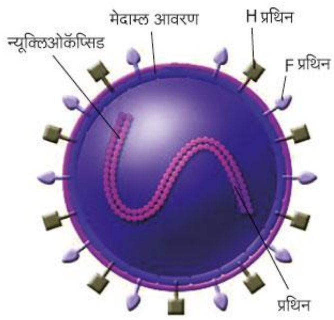

- **राम सुतार यांना महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार 2024 ने सन्मानित करण्यात आले आहे.**

पुरस्काराचे नाव	महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार २०२४
मानकरी	**ज्येष्ठ शिल्पकार राम सुतार**
पुरस्काराची घोषणा	२० मार्च २०२५ रोजी महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी विधानसभेत केली.
पुरस्कार प्रदान	राम सुतार यांची प्रकृती ठीक नसल्यामुळे, मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आणि अजित पवार यांनी १४ नोव्हेंबर २०२५ रोजी त्यांच्या **नोएडा येथील निवासस्थानी** जाऊन हा पुरस्कार प्रदान केला.
पुरस्काराचे स्वरूप	₹ २५ लाख, मानपत्र, मानचिन्ह आणि शाल.

राम सुतार यांचे कार्य

राम सुतार हे १०० वर्षांचे असून 'स्टॅच्यू ऑफ युनिटी' (सरदार वल्लभभाई पटेल) या जगातील सर्वात उंच शिल्पाचे निर्माते आहेत. त्यांचे हे योगदान लक्षात घेऊन राज्याच्या सर्वोच्च नागरी सन्मानासाठी त्यांची निवड करण्यात आली आहे.

- **कॅम्ब्रिज डिक्शनरीने 2025 साठी 'वर्ड ऑफ द इयर' म्हणून "parasocial" शब्द जाहीर केला आहे.**

"Parasocial" शब्दाचा अर्थ

या शब्दाचा अर्थ आहे: **एखादी व्यक्ती एखाद्या सार्वजनिक व्यक्तीशी (उदा. सेलिब्रिटी, इन्फ्लुएन्सर, YouTuber, किंवा टीव्हीवरील पात्र) एकतर्फी, जिव्हाळ्याचे आणि काल्पनिक नातेसंबंध जोडते, ज्यामध्ये त्या सार्वजनिक व्यक्तीला या नात्याची जाणीवही नसते.**

कॅम्ब्रिज डिक्शनरीने हा शब्द निवडण्याचे कारण म्हणजे, डिजिटल युगात सोशल मीडियाच्या माध्यमातून लोक त्यांच्या आवडत्या व्यक्तींशी अधिक जवळीक साधत आहेत आणि या एकतर्फी नात्यांची संख्या वाढत आहे.

- **गुजरात राज्यातील "अंबाजी संगमरवराला" GI टॅग देण्यात आला.**
- **मध्य प्रदेश राज्यातील पन्ना डायमंडला GI टॅग मिळाला आहे.**

- **2025 मध्ये भारताची पहिली अणुचाचणी 'ऑपरेशन स्मायलींग बुद्धा' ला 51 वर्षे वर्ष पूर्ण झाले आहेत.**

वर्ष	माहिती (Information)
घडलेली तारीख	**१८ मे १९७४**
ऑपरेशन कोडनेम	स्मायलींग बुद्धा (Smiling Buddha) / पोखरण-I
ठिकाण	पोखरण टेस्ट रेंज, राजस्थान (Pokhran Test Range)
पंतप्रधान	इंदिरा गांधी
२०२५ मधील वर्षपूर्ती	१८ मे १९७४ ते १८ मे २०२५ पर्यंत **५१ वर्षे** पूर्ण झाली आहेत.

ऐतिहासिक महत्त्व:

या चाचणीमुळे भारत हा संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेच्या (UNSC) पाच कायमस्वरूपी सदस्यांव्यतिरिक्त (P5) अणुचाचणी करणारा **जगातील सहावा देश** ठरला. भारताने ही चाचणी **'शांततापूर्ण अणुविस्फोट' (Peaceful Nuclear Explosion)** म्हणून जाहीर केली होती.

- **इंदिरा गांधी शांतता पुरस्कार 2024 - मिशेल बॅचेलेट प्रदान करण्यात आला. (मिशेल बॅचेलेट या चिली देशाच्या माजी राष्ट्रपती आहेत.)**

इंदिरा गांधी शांतता, नि:शस्त्रीकरण आणि विकास पुरस्कार २०२४ हा **मिशेल बॅचेलेट (Michelle Bachelet)** यांना प्रदान करण्यात आला आहे.

इंदिरा गांधी शांतता पुरस्कार २०२४

तथ्य (Fact)	माहिती (Information)
पुरस्काराचे नाव	इंदिरा गांधी शांतता, नि:शस्त्रीकरण आणि विकास पुरस्कार २०२४
मानकरी	**मिशेल बॅचेलेट (Michelle Bachelet)**
कार्यक्षेत्र	महिलांचे आणि बालकांचे हक्क, सामाजिक न्याय आणि लोकशाही बळकट करणे.
बॅचेलेट यांची ओळख	त्या **चिली (Chile)** या दक्षिण अमेरिकेतील देशाच्या **माजी राष्ट्रपती** आहेत. त्यांनी चिलीचे अध्यक्ष म्हणून (२००६-२०१० आणि २०१४-२०१८) काम पाहिले आहे.
इतर महत्त्वाचे पद	त्या संयुक्त राष्ट्रांच्या (UN) **मानवाधिकार उच्चायुक्त (High Commissioner for Human Rights)** म्हणूनही कार्यरत होत्या.
पुरस्काराचे महत्त्व	जागतिक स्तरावर शांतता, नि:शस्त्रीकरण (Disarmament) आणि विकासाच्या क्षेत्रात महत्त्वपूर्ण योगदान देण व्यक्तीला हा पुरस्कार दिला जातो.

- **आंध्र प्रदेश राज्य सरकारने शेतकऱ्यांसाठी 'रायथन्ना मिकोसम' नावाचा उपक्रम सुरू केला आहे.**

  उद्देश- शेतकऱ्यांना **सवलतीच्या दरात आणि कमी व्याजदरावर कर्ज** उपलब्ध करून देणे

  फायदे- शेतकऱ्यांना त्यांच्या शेती आणि संबंधित कामांसाठी त्वरित आर्थिक सहाय्य करणे

  शेतीतील गुंतवणूक वाढवणे आणि शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढवणे.

महत्वाचे वन लाइनर

1) भारतीय लष्कराने चीन आणि पाकिस्तानच्या सीमेवरील आपल्या क्षमता वाढवण्यासाठी **भैरव बटालियनची स्थापना केली आहे.**
2) 69 व्या शालेय क्रीडा स्पर्धा 2025 चे आयोजन **इटानगर** येथे करण्यात आले होते .
3) अलीकडेच प्रकाशित झालेल्या "मोदीज मिशन" या पुस्तकाचे लेखक **बर्गेस देशाई** हे आहेत.
4) भारतीय खेळाडू **रोहन बोपण्णा** यांनी नुकतेच निवृत्तीची घोषणा केली आहे ते टेनिसपटू या खेळाशी संबंधित आहेत.
5) अलीकडेच इंग्लंडच्या **जेम्स अँडरसन** या क्रिकेट खेळाडूला 'नाइटहुड' सन्मान' मिळाला आहे.
6) "लिथूआयन" कादंबरीचे नुकतेच हिंदीत प्रकाशन झाले आहे त्याचे अनुवादन **डॉ. पुनम तिवारी** यांनी केले.
7) भारत डिसेंबर 2025 पर्यंत **बोत्सवाना** या देशातून 8 चित्ते आणणार आहे.
8) भारताच्या पहिल्या संरक्षण ईव्हीचे नाव **VEER EV** आहे.
9) दुर्गम आणि वंचित भागांमध्ये उपग्रह-आधारित इंटरनेट सेवा पुरवण्यासाठी **स्टारलिंक** कंपनीशी करार करणारे पहिले राज्य **महाराष्ट्र** बनले आहे.
10) भारताने पाकिस्तान सीमेजवळ राजस्थानच्या वाळवंटी प्रदेशात **त्रिशूल** हा संयुक्त लष्करी सराव आयोजीत केला आहे.
11) **पिलिया मालेनाडू** नावाच्या जंपिंग स्पायडरची एक नवीन प्रजाती अलीकडेच **कर्नाटक** राज्यात आढळून आली.
12) आंतरराष्ट्रीय आर्य महासंमेलन 2025 चे आयोजन **दिल्ली** येथे करण्यात आले.
13) 34 वा 'घदरी बाबैयां दा मेळा' **पंजाब** राज्यात आयोजित करण्यात आला आहे.
14) अमेरिकेतील व्हर्जिनियाच्या लेफ्टनंट गव्हर्नरपदी **गजाला हाश्मी** या भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची निवड झाली आहे.

15) 12 कोटीहून अधिक कुटुंबांना योजनेचा लाभ मिळणारी व जगातील पहिल्या क्रमांकाची आरोग्य योजना **आयुष्यमान भारत** योजना बनली आहे.

16) अलीकडेच **Google** कंपनीने 'सौर ऊर्जेवर चालणाऱ्या AI डेटा सेंटरची' यशस्वी चाचणी केली आहे.

17) डॉ **नरेश दधीच** यांचे नुकतेच निधन झाले आहे ते खगोलशास्त्रज्ञ होते.

18) देशातील पहिले न्यायालयीन शहर केरळमधील **कोची** या ठिकाणी बांधले जाणार आहे.

19) फ्रेंच 'शेव्हलियर डे ल'ऑर्डर नॅशनल दु मेरिट' हा पुरस्कार **सुनील कांत मुजांल** यांना मिळाला आहे.

20) बुकर पुरस्कारासाठी निवडलेले 'द लोनलिनेस ऑफ सोनिया अँड सनी' हे पुस्तक **किरण देसाई** यांनी लिहिले आहे.

21) जगातील सर्वोत्तम सरकारी संस्थांमध्ये **अमूल** संस्थेने प्रथम क्रमांक पटकावला आहे.

22) **10 नोव्हेंबर** 1659 रोजी छत्रपती शिवाजी महाराजांनी प्रतापगडाच्या पायथ्याशी अफजलखानाचा वध केला, हा दिवस **शिवप्रताप दिन** या नावाने ओळखला जातो.

23) **बालोद** जिल्हा देशातील पहिला बालविवाह मुक्त जिल्हा बनलेला आहे.

24) 2026 ची जागतिक आर्म रेसलिंग चॅम्पियनशिप **भारत** देशात आयोजित केली जाईल.

25) "ट्रायबल जीनोम सिक्वेन्सिंग प्रोजेक्ट" सुरू करणारे देशातील पहिले राज्य **गुजरात** बनले आहे.

26) महाराष्ट्र बॉक्सिंग असोसिएशनच्या अध्यक्षपदी **प्रवीण दरेकर** यांची निवड झाली आहे.

27) भारताचे 91 वे ग्रँडमास्टर **राहुल वीएस** बनले आहेत.

28) भारतीय नौदलातील 40 वे मटेरियल प्रमुख म्हणून बी **शिवकुमार** यांनी पदभार स्वीकारला आहे.

29) DNA संरचना शोधणारे "**जेम्स डी. वॉटसन**" यांचे निधन 7 नोव्हेंबर 2025 रोजी झाले आहे.

30) नुकतेच 10 नोव्हेंबर 2025 रोजी भारतात **दिल्ली** या ठिकाणी स्पोटक भीषण घटना होऊन, त्यामध्ये 8 पेक्षा जास्त नागरिकांचा मृत्यू झाला आहे.

31) राष्ट्रीय संरक्षम प्रबोधिनीचे (एनडीए) प्रमुख म्हणून **अनिल जग्गी** यांची नियुक्ती झाली.

32) 2025 च्या सर्वात आनंदी शहरांच्या यादीत भारतातील सर्वात आनंदी शहर **मुंबई*** ठरले आहे.

33) **नोव्हाक जोकोविच** या टेनिस खेळाडूने त्याच्या कारकीर्दीतील 101 वाATP टूर-लेव्हल किताब जिंकला.

34) अलीकडेच प्रक्षेपित करण्यात आलेल्या, स्पेस किड्स इंडियाने विकसित केलेल्या भारतातील पहिल्या इलेक्ट्रिक रॉकेटचे नाव **वायुपुत्र** असे आहे.

35) जागतिक विज्ञान दिवस **10 नोव्हेंबर** रोजी साजरा करणार येतो.

36) राज्य कृषी विभागाच्या नवीन बोधचिन्हाचे व "**शाश्वत शेती समृद्ध शेतकरी**" या नवीन घोषवाक्याचे अनावरण मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते करण्यात आले.

37) IUCN कडून 'good better' रेटिंग मिळवणारे एकमेव भारतीय नैसर्गिक जागतिक वारसा स्थळ **खांगचेंडझोंगा** राष्ट्रीय उद्यान आहे.

38) बीएसएफची श्वान **'बबीता'** हिला राष्ट्रीय K9 शौर्य पुरस्कार 2025 पुरस्कार प्रदान करण्यात आला आहे.

39) Collins Dictionary ने **Vibe coding** शब्दाला 2025 चा वर्ड ऑफ द इयर म्हणून घोषित केलं आहे.

40) अलीकडेच दिल्ली केंद्रशासित प्रदेशात **स्कूल वेब ॲप** लॉन्च करण्यात आले आहे.

41) यंदाचा प्रबोधनकार ठाकरे पुरस्कार **विनोद शिरसाठ** यांना जाहीर झाला आहे.

42) वा. ग चिरमुले यांच्या स्मरणार्थ देण्यात येणारा अण्णासाहेब चिरमुले पुरस्कार यंदा **नाम फाउंडेशन** ला जाहीर झाला आहे.

43) बुकर पुरस्कार 2025 या पुरस्काराने **डेव्हिड स्झाले** यांना सन्मानित करण्यात आले आहे.

44) **ऑस्ट्रेलिया** देशाने **अपोलो** नावाचा **लष्करी लेझर** विकसित केला आहे.

45) 2025 चा डेटन शांतता जीवन गौरव पुरस्कार **सलमान रश्दी** यांना देण्यात आला आहे.

46) '2025 चा गोल्डन पीकॉक पुरस्कार' हेरिटेज फुड्स लिमिटेड **(HFL)** कंपनीला देण्यात आला.

47) लेव्हल्स फाईट लीग (LFL) जिंकणारा पहिला भारतीय फायटर **संग्राम सिंग** आहे.

48) भारत आणि श्रीलंका या देशादरम्यान "**मित्र शक्ती**" युद्ध अभ्यास 2025 चे आयोजन बेळगाव कर्नाटक येथे करण्यात आले.

49) 2025 ची जागतिक हवामान परिषद (UNFCCC COP30) 10 ते 21 नोव्हेंबर 2025 दरम्यान ब्राझीलमधील **बेलेम** या ठिकाणी पार पडली.

---

50) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (IMF) ने भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या वाढीचा दर वर्ष 2026 मध्ये **6.4%** टक्के राहील असा अंदाज वर्तवला आहे.

51) मुंबई क्रिकेट असोसिएशनच्या उपाध्यक्षपदी **जितेंद्र आव्हाड** यांची निवड झाली आहे.

52) "ट्री वुमन ऑफ इंडिया" म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या **सालुमरदा थिमक्का** ज्यांचे नुकतेच निधन झाले आहे.

53) 2 नोव्हेंबर ते 5 डिसेंबर 2025 दरम्यान 5 व्या 'खेलो इंडिया यूनिवर्सिटी गेम्स' चे आयोजन **राजस्थान** राज्यात करण्यात आले.

54) **आसाम** राज्य सरकारने बहुपत्नीतत्वावर अधिकृतपणे बंदी घालणारे विधेयक मंजूर केले आहे.

55) झारखंड राज्याच्या पहिल्या महिला DGP **तदाशा मिश्रा** या बनल्या आहेत.

56) संयुक्त राष्ट्रांच्या (UN) जल करारात सामील होणारा दक्षिण आशियातील पहिला देश **बांग्लादेश** ठरला आहे.

57) 2025 च्या साहित्य अकादमी बाल साहित्य पुरस्कारासाठी **सुरेश सावंत** यांच्या आभाळमाया काव्यसंग्रहाला मराठी भाषा पुरस्कार मिळाला आहे.

58) 2025 च्या साहित्य अकादमी बाल साहित्य पुरस्कारासाठी **सुशील शुक्ल** यांच्या एक बटे बारा काव्यसंग्रहाला हिंदी भाषा पुरस्कार मिळाला आहे.

59) बाल साहित्य पुरस्कार **24 भाषा** मान्यताप्राप्त भाषांमध्ये दिला जातो.

60) युनेस्कोच्या 12व्या महासंचालक पदी **खालेद अल-एनानी** यांची नियुक्ती झाली आहे.

61) आंतरराष्ट्रीय मोटार वाहन उत्पादक संघटनेचे (OICA) अध्यक्ष होणारे पहिले भारतीय **शैलेश चंद्र** आहेत.

62) भारतातील पहिल्या नदी टर्मिनलचे उद्घाटन **गुवाहाटी** येथे करण्यात आले.

63) 14 आणि 15 नोव्हेंबर दरम्यान पहिले आदिवासी क्रीडा संमेलन **लडाख** येथे पार पडले.

64) "सुधारित भारत नेट योजना" लागू करणारे भारतातील पहिले राज्य **पंजाब** ठरले आहे.

65) बिबट्यांच्या निर्बीजीकरणाचा देशातील पहिला प्रयोग **जुन्नर**, पुणे येथे होणार आहे.

66) 16 ते 17 नोव्हेंबर 2025 दरम्यान 'गरुड हवाई सराव 2025' **भारत** आणि **फ्रान्स** या दोन देशादरम्यान आयोजित करण्यात आला.

67) खेलो इंडिया युनिव्हर्सिटी गेम्स 2025 चे शुभंकर **खम्मा** आणि **घानी** हे आहे.

68) जागतिक हवामान जोखीम निर्देशांक 2025 मध्ये भारताचा **15 वा** व क्रमांक आहे.

69) 16 व्या गव्हर्नर्स अवॉर्ड्समध्ये मानद ऑस्कर पुरस्काराने **टॉम क्रूझ** आणि **डे बी ऍलन** यांना सन्मानित करण्यात आले आहे.

70) मालगाडीच्या सुरक्षिततेसाठी भारतीय रेल्वेने **DRISHTI** System प्रणाली स्थापित करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

71) भारतीय सैन्याने "**ब्रह्मशीर**" हा युद्धसराव **गुजरात** राज्यात आयोजित केला आहे.

72) नागालँड मध्ये होणाऱ्या हॉर्नबिल महोत्सव 2025 साठी **युनायटेड किंगडम** (UK) या देशाला कंट्री पार्टनर म्हणून घोषित करण्यात आले.

73) युनिसेफ इंडियाने चाइल्ड राइट्स आणि वेल-बीइंगसाठी "सेलिब्रिटी वकील" म्हणून **कीर्ती सुरेश** या अभिनेत्रीची नियुक्ती केली आहे.

74) 2025 सालचा ग.दि.मा पुरस्कार अभिनेत्री **सुहास जोशी** यांना जाहीर झाला आहे.

75) क्रिकेट कसोटीमध्ये 4000 धावा आणि 300 बळी घेणारा दुसरा भारतीय खेळाडू **रवींद्र जडेजा** ठरला आहे.

76) भारतातील पहिले ड्रोन सिटी **आंध्र प्रदेश** राज्यात विकसित केले जाणार आहे.

77) अलिकडेच कांझीरंगा राष्ट्रीय उद्यानात "**गोल्डन टॅबी**" नावाचा वाघ आढळून आल्याची बातमी आहे (हे उद्यान **आसाम** राज्यात आहे.)

78) नुकतेच **नितीश कुमार** यांनी दहाव्यांदा बिहार राज्याच्या मुख्यमंत्री पदाची शपथ घेतली आहे.

79) भारतातील पहिले स्वदेशी 'हाय प्रिसिजन डायोड लेझर' **Prenishq Pvt Ltd** या कंपनीने विकसित केले आहे.

80) वर्ल्ड बॉक्सिंग कप फायनल्स 2025 मध्ये भारताच्या **मीनाक्षी हुड्डाने** सुवर्णपदक पदक जिंकले.

81) अमेरिका आणि युएई या दोन देशाने संयुक्तपणे **'ओमेन'** नावाचा ड्रोन विकसित केला आहे.

82) सूनापुर बीच व पुरी गोल्डन बीच या दोन समुद्रकिनाऱ्यांना अलीकडेच **ब्ल्यू फ्लॅग** पुरस्कार मिळाला आहे, हे समुद्रकिनारे **ओडिसा** राज्यात आहेत.

83) 44 व्या भारत आंतरराष्ट्रीय व्यापार मेळाव्याचे आयोजन **नवी दिल्ली** येथे करण्यात आले.

84) आंतरराष्ट्रीय पर्यटन मार्टची 13वी आवृत्ती **सिक्कीम** राज्यात आयोजित करण्यात आली होती.

85) **निखत झरीन** आणि **नुपूर श्योराण** या भारतीय महिला बॉक्सरने नुकतेच पार पडलेल्या वर्ल्ड बॉक्सिंग कप फायनल्स २०२५ मध्ये सुवर्णपदके पदके जिंकली.

86) वर्ल्ड बॉक्सिंग कप फायनल्स २०२५ मध्ये भारताने **9 पदके सुवर्णपदके** जिंकली आहेत.

87) भारतातील **गोवा** हे राज्य 100% सायबर फसवणूक प्रतिसाद प्रणाली असलेले पहिले राज्य बनले आहे.

88) 24 नोव्हेंबर 2025 पासून भारताचे 53 वे नवीन सरन्यायाधीश **न्या. सूर्यकांत शर्मा** बनले आहेत. (भारताचे 52 वे सरन्यायाधीश बी. आर. गवई जे नुकतेच निवृत्त झाले आहेत.)

89) हिंदी चित्रपटसृष्टीतील ज्येष्ठ अभिनेते **धरमसिंह देओल** उर्फ **धर्मेंद्र** यांचे वयाच्या **89** व्या वर्षी निधन झाले. (अभिनेते धर्मेंद्र यांना चित्रपटसृष्टीत ही-मॅन नावाने ओळखले जाते.)

90) महिला कबड्डी विश्वचषक 2025 चे विजेतेपद **भारत** देशाने जिंकले.

91) साहित्य अकादमीने इंग्रजी भाषेसाठी 'बाल साहित्य पुरस्कार 2025' **नितीन कुशलप्पा** यांना प्रदान केला.

92) अलीकडेच लॉंच करण्यात आलेल्या भारतातील पहिल्या नायट्रिक ऑक्साईड जखमेच्या ड्रेसिंग चे नाव **ColoNoX** आहे.

93) डॉन पुरस्कार 2025 ने ऑस्ट्रेलियाच्या **ऑस्कर पियास्ट्री** या फॉर्मुला वन ड्रायव्हरला सन्मानित करण्यात आले.

94) सॅटेलाइट इंटरनेट सुरु करणारे भारतातील पहिले राज्य **महाराष्ट्र*** आहे.

95) WPL2026 च्या लिलावात सर्वात महागडी खेळाडू **दीप्ती शर्मा** ठरली आहे.

96) यंदाचा 'महात्मा फुले समता पुरस्कार' डॉ. **सुखदेव थोरात** यांना जाहीर झाला आहे.

97) हवामान बदल कामगिरी निर्देशांक (Climate Change Performance Index) 2026 मध्ये भारत **23 व्या** क्रमांकावर आहे.

98) कुरुक्षेत्रात नरेंद्र मोदी यांनी उद्घाटन केलेले **'पांचजन्य'** स्मारक भगवान श्रीकृष्ण देवतेच्या दिव्य शंखाच्या स्मरणार्थ बांधले गेले आहे.

99) भारताचे पहिले राष्ट्रीय कोरल रीफ संशोधन केंद्र (NCRRI) दक्षिण अंदमानमधील **चिडियाटापू** येथे उभारले जाईल.

100) रेझोनन्स कन्सल्टन्सी'च्या 'World Best Cities Index 2026' मध्ये **बेंगळुरूला** जागतिक क्रमवारीत 29 वे स्थान मिळाले आहे.

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

ध्येयवेड्या स्पर्धकांना समर्पित ..

N

यात तुम्हाला मिळणार आहे ... !!

Scan & pay >

Suresh Narayan kumbhar

1. कोणत्याही एका विषयाची नोट्स किंमत = ४९ रुपये /-
2. कोणताही तीन विषयाच्या नोट्स = ९९ रुपये /-
3. सर्व नोट्स एकत्र घेतल्यास = १९९ रुपये /-

मोफत [चालू घडामोडी मासीक चालू महिना]

(पैसे पाठवल्या नंतर +917720039454 या नंबर वर स्क्रीनशॉट पाठवा)

www.mpscshort.in

(Telegram चेनल जॉइन करा आणि मिळवा सर्व स्पर्धा परीक्षा अपडेट मोफत @mpscshorts)

© All right reserved @mpscshorts – 2025 (education perpose only don't violate coppyright Act)

#Udyam registation number - MH-25-0036092

Contact@mpscshort.in / +917720039454